

HUKUKİ İŞLEMLERDE HÜKÜMSÜZLÜK HALLERİ

NOTLAR

<p>HUKUKİ İŞLEMLERDE HÜKÜMSÜZLÜK HALLERİ</p> <p>1. YOKLUK, 2. BUTLAN (KESİN HÜKÜMSÜZLÜK), 3. İPTAL EDİLEBİLİRLİK, 4. NOKSANLIK, 5. KİSMİ HÜKÜMSÜZLÜK, 6) NİSBEİ ETKİSİZLİK.</p>	
<p>1. YOKLUK Nedir? Sözleşmenin kurucu unsurlarının bulunmaması</p> <p>Sebepler?</p> <ul style="list-style-type: none">• Karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanının bulunmaması.• Esaslı unsurların hiç bulunmaması veya bunlardan birinin eksik olması. <p>Sonuçlar?</p> <ul style="list-style-type: none">• Her zaman ve ilgili herkes tarafından ileri sürülebilme• Belli bir makamın izin ya da icazetiyle veya belli bir zamanın geçmesiyle geçerli hâle gelmeme• İleri sürmek için dava açılmasına gerek olmama• Uyuşmazlıkta hâkim tarafından re'sen dikkate alınma	
<p>2. BUTLAN (KESİN HÜKÜMSÜZLÜK, GEÇERSİZLİK) Nedir? Sözleşmenin kurucu unsurları var Ancak, geçerlilik şartlarından biri bulunmamakta</p> <p>Sebepleri?</p> <ul style="list-style-type: none">• Tam ehliyetsizlik (TMK m. 15)• Geçerlilik şekline aykırılık (TBK m. 12/II)• Muvazaa (TBK 19)• Kanuna, emredici hukuk kurallarına, kamu düzenine, kişilik haklarına ve ahlaka aykırılık (TBK 27)• Başlangıçtaki objektif imkansızlık (TBK 27)• Tasarruf işleminde tasarruf yetkisinin bulunmaması• İlli (sebebe bağlı) işlemlerde borçlandırıcı işlemin geçersiz olması <p>Sonuçlar?</p> <ul style="list-style-type: none">• Baştan itibaren ve kendiliğinden (ipso iure) geçersiz olma• Edim ifa edilse de her zaman ve ilgili herkes tarafından ileri sürülebilme• Sürekli borç ilişkisi doğuran sözleşmelerde ileriye etkili geçersiz olma	

<ul style="list-style-type: none">• Uyuşmazlıkta hâkim tarafından re'sen dikkate alınma• Zamanın geçmesi ya da edimlerin ifasıyla geçerli hâle gelmeme <p>Özel Durum 1: Geçersizliği ileri sürme hakkın kötüye kullanılması ise</p> <p>Özel Durum 2: Tahvil mümkün ise</p>	
<p>Özel Durum 1: Geçersizliği ileri sürme hakkın kötüye kullanılması ise</p> <ul style="list-style-type: none">• Genel bir prensip yok, somut olaya göre değerlendirilme söz konusu• Örnek: İki tarafın bilerek serbestçe borçlarını ifası – şeikle aykırılığın ileri sürülmesi• Hakim hükümsüzlüğü ileri sürmenin hakkın kötüye kullanılması niteliğinde olduğunu resen dikkate alır <p>Özel Durum 2: Tahvil (çevirme) mümkün ise</p> <ul style="list-style-type: none">• Geçersiz sözleşmenin yakın amacı taşıyan başka bir sözleşmeye çevirme ve geçerli (ayakta) kabul edilmesi• Şartları:<ul style="list-style-type: none">◦ Geçersiz bir sözleşme olmalı◦ Bu, başka bir sözleşmenin şekli ve maddi unsurlarını içermeli◦ Taraflar, geçersizliği bilselerdi çevrilecek sözleşmeyi yapacak olmalı• Örnek: Noterde düzenlenen «Taşınmaz Satımı Sözleşmesi»nin, «Taşınmaz Satış Vaadi» olarak tahvili	
<p>3. İPTAL EDİLEBİLİRLİK,</p> <p>a. Düzelebilir Hükümsüzlük</p> <p>Neler?</p> <ul style="list-style-type: none">• Yanılma (Hata)• Aldatma (Hile)• Korkutma (İkrah) <p>Sonuç?</p> <ul style="list-style-type: none">• İşlem baştan itibaren kişiyi bağlamaz;• Ancak, süresi içerisinde iptal edilmezse baştan itibaren geçerli hâle gelir <p>b. Bozulabilir Geçerlilik (Muteberlik)</p> <p>Neler?</p> <ul style="list-style-type: none">• Aşırı Yararlanma (Gabin) <p>Sonuç?</p> <ul style="list-style-type: none">• İşlem geçerlidir ve baştan itibaren kişiyi bağlar;• Süresi içerisinde iptal edilirse baştan itibaren geçersiz hâle gelir	
<p>İptal hakkının kullanılmasının temel özellikleri?</p>	

<ul style="list-style-type: none">• İptal, tek taraflı bir irade beyanı ile kullanılır.• İptal, şekle tabi değildir (Ticari işlerde tartışmalı).• İptal için dava açmaya gerek yoktur.• İptal hakkı kullanılmadıkça hâkim iptal hakkının varlığını (örneğin esaslı hataya düşüldüğünü) re'sen dikkate alamaz.• İptal hakkını kullanma bozucu yenilik doğuran hak kullanımıdır.• YDH olduğu için Kanun'da öngörülen süre zamanaşımı değil, hak düşürücü süredir.• Geçersizlikten farklı olarak iptal edilebilen hukukî işlemler;<ul style="list-style-type: none">○ Onamayla (icazet) baştan itibaren geçerli hâle gelebilir○ Süresi içinde iptal hakkı kullanılmamışsa sözleşme yine onanmış sayılır (icazet faraziyesi)• Sürekli borç ilişkisi doğuran sözleşmelerde iptal, ileriye etkilidir.	
<p>4. NOKSANLIK,</p> <ul style="list-style-type: none">• Kurucu unsurları bulunan hukukî işlemin hüküm ifade etmesi bakımından bir ve ya birkaç unsurla tamamlanması gerekiyorsa, işlem noksanıdır. <p>Neler noksan işlemdir?</p> <ul style="list-style-type: none">• Sınırlı ehliyetsizlerin işlemleri (Yasal temsilcinin izni ile noksan)• Sınırlı ehliyetlilerin bazı işlemleri (Yasal danışman veya eşin izni ile noksan)• Yetkisiz temsille yapılan işlem (Temsil olunanın temsil yetkisi ile noksan)• Geciktirici koşula bağlı sözleşme <p>Sonuç?</p> <ul style="list-style-type: none">• Noksan hukukî işlem askıdadır.• Karşı taraf sözleşme ile bağlı. Ancak;<ul style="list-style-type: none">○ Gerekli onama (icazet) kararını vermesi için kanunî temsilciye, yasal danışmana, temsil olunana uygun bir süre tanıyabilir.○ Onanmayacağı bildirilir ya da suskun kalırsa sözleşme kesin hüküm süz hâle gelir; karşı taraf da sözleşme ile bağlı olmaktan kurtulur• Noksanlık giderilirse hukukî işlem baştan itibaren tamamen geçerli hâle gelir• Noksanlık giderilemezse hukukî işlem baştan itibaren kesin hükümsüz, geçersiz hâle gelir.	
<p>5. KISMİ HÜKÜMSÜZLÜK,</p> <ul style="list-style-type: none">• Bir hukukî işlemin belirli bir kısmını geçersiz sayıp, geriye kalan kısmını geçerli kabul etmedir• Ancak, tarafların farazi iradesinden, bu şart	

<p>olmaksızın o sözleşmenin hiç yapılmayacağı anlaşılırsa, sözleşme tamamen geçersiz olur (BK m. 27/II)</p> <ul style="list-style-type: none">○ Örnek: Bir sözleşmenin içerdiği şartlardan sadece biri ahlâka aykırı ise sadece o şart hükümsüz; geriye kalan kısmı itibariyle geçerli● Bazen BK m. 27/II farklı uygulanır:<ul style="list-style-type: none">○ Örnek: Yasal oranı aşan bir faizin sadece aşan kısmı hükümsüzdür○ Örnek: Genel işlem koşullarında yazılmamış sayılma	
<p>6) NİSBİ ETKİSİZLİK.</p> <p>Nedir?</p> <ul style="list-style-type: none">● Bir tasarruf işlemi ile meydana gelen değişikliğin bazı sebeplerle, bazı kişilere karşı ileri sürülememesi, etkili olmasıdır <p>Örnek: Üçüncü kişilere zarar verme ya da rehlin hükümlerini ihlal etme amaçlı “hükmen teslim”in iç ilişkide hüküm ifade etmesi, üçüncü kişiye ileri sürülememesi (TMK m. 766/I).</p> <p>Örnek 2: Alacağın devrinden haberi olmayan iyiniyetli borçlunun devreden önceki alacaklıya ifa ile borcundan kurtulması, devrin taraflar arasında hüküm ifade etmesi, fakat borçluya ileri sürülememesi (TBK m. 186).</p>	